

28.04.2015

Sotep/7

7

Perhekeskuspilotin valmistelutilanne

HEL 2015-004845 T 06 00 00

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää merkitä tiedoksi perhekeskuspilotin valmistelun tilanteen.

Esittelijän perustelut

Perhepalvelujen johtaja Hanna Viitala on kokouksessa kutsuttuna asiantuntijana läsnä tämän asian käsittelyssä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti 7.10.2014 § 347 kokouksessaan, että Helsingin sosiaali- ja terveysviraston palveluverkko muodostuu perhekeskuksista, terveys- ja hyvinvointikeskuksista, monipuolisista palvelukeskuksista sekä niitä tukevista sähköisistä palveluista, muista lähipalveluista, kuten käyttäjien lähellä olevista lähineuvoloista, asiakkaan luo vietävistä palveluista ja muista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista. Lautakunta edellytti, että Tilakeskus selvittää perhekeskuspilotointia varten tarvittavat tilat vuodelle 2015.

Perhekeskus on osa uutta palvelukeskusuudistusta. Perhekeskuksen tehtävä on edistää lapsen hyvinvointia ja terveyttä sekä vahvistaa vanhemmuutta tarjoamalla moniammatillista, matalan kynnyksen tukea. Perhekeskuksessa toteutuu asiakaslähtöinen sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatio. Perhekeskuksen tehtävä on vähentää helsinkiläisten lapsiperheiden hyvinvointi- ja terveysroja sekä parantaa lapsiperhepalvelujen tuottavuutta. Tähän päästään mm. koordinoimalla tehokkaammin perheille tarjottavaa monialaista tukea, lisäämällä jalkautuvaa ryhmämuotoista tukea lapsen arkeen, tarjoamalla sähköisiä palveluja ja omahoitomahdollisuuksia sekä vähentämällä pirstaleisia, fyysisiä toimintapisteitä.

Tilakeskus ei ole vielä pystynyt osoittamaan Perhekeskuspilottiin soveltuvaa fyysistä tilaa vuodelle 2015 ja pilottia viedään eteenpäin kehittämällä uusia palvelumalleja lapsiperheiden tueksi. Näistä ovat valmiina kokeiluja varten

- Neuvola päiväkodissa - 3 v. terveystarkastus ja hyvinvointitapaaminen päivähoidossa
- Perheentuki - lapsiperheiden monikanavaiset sähköiset palvelut
- Lasten ja nuorten alueellinen kuntoutustyöryhmä

Neuvola päiväkodissa

Neuvola päiväkodissa -toimintamallissa perhe ja lapsi saavat samat terveystarkastusten palvelukokonaisuudet kuin neuvolatoiminnassa ja suun terveydenhuollossa, mutta yhdestä pisteestä. Tavoitteena on tarjota lapsen kehityksen ja kasvun tuki moniammatillisena kokonaisuutena lapselle ja perheelle tutussa päiväkotiympäristössä, sekä mahdollistaa vanhempien vertaistuki. Tavoitteena on myös syventää neuvolatoiminnan, suun terveyden ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä sekä tuoda näkyväksi eri asiantuntijoiden arjen työtä. Toimintamalli mahdollistaa terveydenhoitajan ja suuhygienistin resurssien kohdentamisen terveydenhuollon erityistä tukea tarvitseville lapsille ja perheille. Neuvola päiväkodissa toimintamallia on kehitetty sosiaali- ja terveystarkastusten neuvolatoiminnan ja suun terveydenhuollon, varhaiskasvatusviraston sekä opetusviraston ruotsinkielisen päivähoiton yhteistyönä.

Terveystarkastusten sisältöä ja järjestämistä ohjaa terveydenhuoltolaki (1326/2010) sekä asetus neuvolatoiminnalle, kouluterveydenhuollolle sekä lasten ja nuorten ehkäisevälle suun terveydenhuollolle (338/2011). Asetuksen tarkoituksena on varmistaa, että terveystarkastukset ovat suunnitelmallisia, tasoltaan yhtenäisiä sekä yksilöiden ja väestön tarpeet huomioon ottavia. Asetuksella säädetään myös terveystarkastusten ja -neuvonnan sisällöstä ja määrästä. Asetus toteaa myös, että terveystarkastusten ja niiden perusteella suunnitellun terveystarkastuksen on muodostettava suunnitelmallinen yksilön ja perheen niihin osallistumisen mahdollistava kokonaisuus. Terveystarkastukset ja terveystarkastusneuvonta on järjestettävä tarpeen mukaan moniammatillisesti. Varhaiskasvatuslaki (1.8.15 alk.) ohjaa puolestaan varhaiskasvatuksen sisältöjä. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Toimintamallin kehittämisessä on huomioitu sekä terveystarkastuksia että varhaiskasvatusta ohjaava lainsäädäntö.

Neuvola päiväkodissa toimintamallia pilotoidaan Töölö, Lauttasaari, Viiskulma, Kallio neuvola-alueilla ja Kallio-Ullanlinna-Vironniemi ja Kampinmalmi-Lauttasaari-Töölö varhaiskasvatusalueilla. Lisäksi toimintamallia kokeillaan opetusviraston ruotsinkielisessä päivähoitossa. Kohderymänä ovat vuonna 2012 syntyneet, pilottialueella päiväkodeissa olevat lapset. Pilottiin osallistuminen on perheille vapaaehtoista ja pilottiin valikoituvat päiväkodit, joista pilottiin ilmoittautuu vähintään 6 lasta, maksimissaan 30 päiväkodissa. Ko. päiväkodeihin on järjestetty tarvittavat tietoliikenneyhteydet terveydenhoitajien Pegasos potilastietojärjestelmän käyttöä varten kannettavilla tietokoneilla. Ryhmiä järjestetään 2 kertaa vuodessa

keväällä ja syksyllä. Paikalla on 1-2 terveydenhoitajaa lasten määrästä riippuen, suuhygienisti sekä varhaiskasvattaja. Pilotin aloitus on syksyllä 2015 ja toteutumista seurataan ja arvioidaan yhteisesti sovituin mittarein. Arviointitulosten pohjalta tehdään päätös toimintamallin laajentamisesta vuonna 2016.

Perheentuki - lapsiperheiden monikanavaiset sähköiset palvelut

Perheentuki -hanke on osa kaupunkistrategiaan sisältyvää lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa valtuustokaudelle 2013–2016. Hankkeen tehtävänä on kehittää lapsiperheiden sähköisiä palveluja poikkihallinnollisessa yhteistyössä sekä tukea sähköisten palveluiden laajentamista erilaisissa lapsiperheille suunnatuissa palveluissa. Hanke vastaa Perheentuki -sivuston luomisesta.

Hankkeen tavoitteena on tarjota sähköistä palveluneuvontaa ja -ohjausta sekä vahvistaa lapsiperheiden itse- ja omahoitoa. Verkkopalveluiden kehittämisessä syvennyttään mm. informaationvälityksen muotoiluun ja löydettävyyteen, sosiaalisen median hyödyntämiseen sekä verkkopohjaisten neuvontamuotojen kehittämiseen. Toinen keskeinen kehittämistavoite on lapsiperhepalveluiden palvelukulttuurin kehittäminen proaktiivisemmaksi ja monikanavaisia asiointimuotoja hyödyntäväksi.

Perheentuki -hankkeen ensimmäinen pilotointi liittyy sähköisen perhevalmennuksen kehittämiseen. Perhevalmennus on ensimmäistä lastaan odottaville tarkoitettu palvelu, jonka tavoitteena on valmentaa perhettä synnytykseen, imetykseen, lapsen hoitoon ja kasvatukseen sekä vanhemmuuteen. Perhevalmennuksen verkkosivuston kehittämiseen on osallistunut helsinkiläisiä lapsiperheitä ja toteutusta on palvelumuotoiltu asiakastarpeiden pohjalta yhteistyössä Aalto yliopiston kanssa. Perhevalmennussivusto toteutetaan yhteistyössä varhaiskasvatusviraston, kaupungin kanslian sekä kansalaisjärjestöjen kanssa. Sivuston toteutuksessa kokeillaan kaupungin käyttämän sisällönhallintajärjestelmän mahdollisuuksia toteuttaa visuaalisemman viestinnän tapoja. Seuraavassa vaiheessa tuotetaan sivuston ruotsin- ja englanninkieliset versiot. Perhevalmennussivusto löytyy osoitteesta www.hel.fi/perhevalmennus.

Perhevalmennussivusto liitetään osaksi nyt kehitteillä olevaa Perheentuki -sivustoa. Perheentuki -sivuston kohderyhmänä ovat kaikki helsinkiläiset lapsiperheet, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Sivusto tehdään yhteistyössä Helsingin kaupungin virastojen, kolmannen sektorin ja helsinkiläisten lapsiperheiden kanssa. Perheentuki -sivusto kerää yhteen lapsiperheille suunnattua tiedotusta ja informaatiota sekä palveluohjausta ja -neuvontaa sekä itsepalvelua suunnitteluun

osallistuneilta toimijoilta. Perheentuki -verkkopalvelun yhteys Apotti asiakas- ja potilastietojärjestelmän sähköiseen asiointiin selvitetään hankkeen aikana. Perheentuki -hanke kestää vuoden 2016 loppuun saakka.

Lasten ja nuorten alueellinen kuntoutustyöryhmä

Lainsäädäntö velvoittaa monialaiseen lasten ja nuorten kuntoutuksen suunnitteluun ja toteutukseen (terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki, varhaiskasvatuslaki, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, lastensuojelulaki). Helsingissä ei ole tällä hetkellä yhtenäistä lasten ja nuorten monialaisen kuntoutuksen suunnittelun, järjestämisen ja seurannan rakennetta. Vuoden 2015 alussa perustettiin monialainen lasten ja nuorten alueellisen kuntoutustyöryhmän suunnitteluryhmä, jonka tehtävänä on ollut määrittellä tarkempi kohderyhmä, kriteerit kuntoutustyöryhmän asiakkuudelle, kuntoutustyöryhmän tehtävät, kuntoutustyöryhmän kokoonpano ja huomioida ruotsinkielisten asiakkaiden osuus. Työryhmässä on ollut edustus sosiaali- ja terveystieteiden perhe- ja sosiaalipalveluista, terveys- ja päihdepalveluista, sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluista sekä varhaiskasvatusvirastosta.

Kohderyhmänä ovat 0-17 -vuotiaat lapset ja nuoret, joilla on monialaisia ja päällekkäin esiintyviä häiriöitä ja vaikeuksia, joissa tarvitaan erityistä tukea ja mahdollisesti erikoissairaanhoidon tutkimuksia ja pidempää/useampaa yksilöllistä lääkinnällistä kuntoutusta sekä tarvitaan useamman tahon arvio ja osallistuminen kuntoutuksen suunnitteluun. Kohderyhmänä voivat olla myös perheet, joissa saman perheen lapsista useammalla on oireita ja tarvitaan kaikkien lasten kuntoutussuunnitelman laatiminen yhtäaikaaisesti. Arvio on, että alueelliseen kuntoutustyöryhmään ohjautuu 10 % kaikista kuntoutuksen suunnittelua tarvitsevista.

Alueellisen kuntoutustyöryhmän tehtäviä ovat lapsen tai nuoren monialainen kuntoutustarpeen arviointi ja kuntoutuksen suunnittelu ts. kuntoutussuunnitelman laatiminen sisältäen lääkinnällisen, sosiaalisen ja kasvatuksellisen kuntoutuksen. Lisäksi tehtävänä on kuntoutuksen järjestäminen, kuten ostopalvelujen hankinta sekä kuntoutuksen seuranta. Alueellisessa kuntoutustyöryhmässä ovat edustettuna lääkäri, kuntoutussihteeri, puheterapeutti, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, perheneuvolan edustus, lapsiperheiden perhetyön edustus sekä lapsen iästä riippuen neuvolan terveydenhoitaja, neuvolapsykologi, varhaiskasvatuksen edustus tai koulu-/opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitaja, koulupsykologi ja erityisopetuksen edustaja. Tarpeen mukaan kutsutaan myös muita asiantuntijoita. Lasten ja nuorten alueellinen kuntoutustyöryhmä

järjestetään perhekeskuksissa, tämän hetkisen palveluverkkosuunnitelman mukaan yhteensä 5 kpl.

Tavoitteena on varmistaa lasten ja nuorten kokonaisvaltainen ja koordinoitu kuntoutuksen suunnittelu, järjestäminen ja seuranta tilanteissa, joissa pulmat ovat monialaisia ja kuntoutuksen järjestäminen on erityisen haasteellista. Tavoitteena on myös osallistaa lapsi, nuori ja perheet itse kuntoutuksen suunnitteluun niin, että perheet sitoutuvat suunnitelmaan ja heidän on mahdollista resurssiensa mukaan toteuttaa sitä. Päämääränä on onnistunut, lapsen tervettä kasvua ja kehitystä mahdollisimman hyvin tukeva kuntoutusprosessi kaikille helsinkiläisille lapsille ja nuorille asuinpaikasta riippumatta.

Alueellinen kuntoutustyöryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa, mutta kokoontumistiheyttä muutetaan tarvittaessa. Lähtökohtaisesti perheet ja lapsi kehitystason mukaan osallistuvat aina kokoukseen. Ellei tämä ole mahdollista, pyydetään aina asiakkaan suostumus tiedonvaihtoon. Ruotsinkielisille asiakkaille esitetään yhtä kaupunkitason lasten ja nuorten kuntoutustyöryhmää.

Pilotin aloitus on syksyllä 2015 ja toteutumista seurataan ja arvioidaan yhteisesti sovituin mittarein. Arviointitulosten pohjalta tehdään päätös toimintamallin laajentamisesta vuonna 2016.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Asian luonteen vuoksi terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia ei tehdä.

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Taina Hussi, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 43830
taina.hussi(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano